

C.N. ARTS & B.D. COMMERCE COLLEGE, KADI (N.G.)

B.A.SEM-3 GUJARATI - C.C. : 304 ગ્રંથકારનો અભ્યાસ

મણીશંકર રત્નજી ભટ્ટ 'કાન્ત'

M.C.Q.

Dr. Ganpat Sodhaparmar

- (૧) મણીશંકર રત્નજી ભટ્ટ ('કાન્ત') નો જન્મ ક્યાં થયો હતો ? જવાબ : (A) ચાવંડ
(A) ચાવંડ (B) લાઠી (C) મહુવા (D) તળાજા
- (૨) સ્વીડનબોર્ગના પ્રભાવથી 'કાન્ત' ક્યા ધર્મનો સ્વીકાર કરે છે ? જવાબ : (B) ખ્રિસ્તી
(A) મુસ્લિમ (B) ખ્રિસ્તી (C) બૌદ્ધ (D) જૈન
- (૩) 'અતિજ્ઞાન' ખંડકાવ્યમાં કોની વ્યથા વ્યક્ત થઈ છે ? જવાબ : (C) સહદેવ
(A) માદ્રી (B) દ્રૌપદી (C) સહદેવ (D) પાંડુ
- (૪) 'વસંત વિજય' ખંડકાવ્યમાં કોની વ્યથા વ્યક્ત થઈ છે ? જવાબ : (D) પાંડુ
(A) કુંતી (B) માદ્રી (C) સહદેવ (D) પાંડુ
- (૫) કાન્ત ગુજરાતી સાહિત્યમાં કયું નવું સ્વરૂપ લઈ આવ્યા ? જવાબ : (A) ખંડકાવ્ય
(A) ખંડકાવ્ય (B) સોનેટ (C) હાઈકુ (D) તાન્કા
- (૬) 'અતિજ્ઞાન' ખંડકાવ્યના નાયકનું નામ શું છે ? જવાબ : (B) સહદેવ
(A) પાંડુ (B) સહદેવ (C) ભીમ (D) અર્જુન
- (૭) 'વસંતવિજય' ખંડકાવ્યના નાયક પાંડુની નિદ્રા કેમ ઊડી જાય છે ? જવાબ : (C) દુઃસ્વપ્ન
(A) વિરહ (B) ચિંતા (C) દુઃસ્વપ્ન (D) ત્રાડ સાંભળી
- (૮) 'તમારી પાસે તો કુસુમ સરખો કાન્ત ગણજો' - આ ક્યા કાવ્યની પંક્તિ છે ? જવાબ : (D) સ્નેહ-શંકા
(A) મારી કિસ્તી (B) ઉપહાર (C) ઉદગાર (D) સ્નેહ-શંકા
- (૯) 'કામિની કોકિલા કેલિ ફૂજન કરે' - પંક્તિમાં કયો અલંકાર સમાયો છે ? જવાબ : (A) વર્ણાનુપ્રાસ
(A) વર્ણાનુપ્રાસ (B) અતિશયોક્તિ (C) પ્રાસાનુપ્રાસ (D) ઉપમા
- (૧૦) 'જલધિજલ ઉપર દામિની દમકતી યામિની વ્યોમસર માહી સરતી' - પંક્તિમાં કયો અલંકાર વણાયો છે ?
જવાબ : (B) વર્ણાનુપ્રાસ
(A) ઉત્પ્રેક્ષા (B) વર્ણાનુપ્રાસ (C) રૂપક (D) ઉપમા
- (૧૧) મણીશંકર રત્નજી ભટ્ટ- કાન્તના પ્રથમ પત્નીનું નામ શું હતું ? જવાબ : (C) નર્મદા
(A) સુમિત્રા (B) નંદા (C) નર્મદા (D) વર્ષા
- (૧૨) કાન્ત કૃત 'ઉપહાર' રચના ક્યા સ્વરૂપની છે ? જવાબ : (D) સોનેટ
(A) હાઈકુ (B) ઊર્મિકાવ્ય (C) ખંડકાવ્ય (D) સોનેટ
- (૧૩) કવિ કાન્ત ક્યા વિષય સાથે સ્નાતકની પદવી મેળવી હતી ? જવાબ : (A) તત્ત્વજ્ઞાન
(A) તત્ત્વજ્ઞાન (B) ઇતિહાસ (C) ગુજરાતી (D) ભૂગોળ
- (૧૪) કાન્તનું અવસાન કઈ સાલમાં થયું હતું ? જવાબ : (B) ૧૯૨૩
(A) ૧૯૨૦ (B) ૧૯૨૩ (C) ૧૯૨૫ (D) ૧૯૩૦
- (૧૫) કાન્ત કૃત 'રાજહંસને સંબોધન' કાવ કોને ઉદ્દેશીને લખાયું છે ? જવાબ : (C) બ.ક.ઠાકોર
ગાંધીજી (B) કલાપી (C) બ.ક.ઠાકોર (D) ભાવસિંહજી
- (૧૬) મણીશંકર રત્નજી ભટ્ટનો જન્મ કઈ સાલમાં થયો હતો ? જવાબ : (D) ૧૮૬૮
(A) ૧૮૬૫ (B) ૧૮૬૬ (C) ૧૮૬૭ (D) ૧૮૬૮
- (૧૭) બ.ક.ઠાકોર સાથેની મૈત્રી તૂટવાનું કારણ કાન્ત તરફે શું હતું ? જવાબ : (A) ધર્મપરિવર્તન
(A) ધર્મપરિવર્તન (B) વિદેશગમન (C) મતભેદ થવાથી (D) ઝઘડો થવાથી
- (૧૮) 'અતિજ્ઞાન' ખંડકાવ્યનું વસ્તુ ક્યાં ગ્રંથમાંથી લેવામાં આવ્યું છે ? જવાબ : (B) મહાભારત

- (A) રામાયણ (B) મહાભારત (C) ભાગવત (D) પુરાણ
- (૧૯) કાન્તે પોતાના ક્યા કાવ્યમાં પોતાના આત્મસંઘર્ષને નિરૂપ્યો છે ? જવાબ : (C) મારી કિસ્તી
રમા (B) દેવયાની (C) મારી કિસ્તી (D) ઉપહાર
- (૨૦) 'લાંબા છે જ્યાં દિન પ્રિયે સખી, રાત્રીએ દીર્ઘ તેવી...'- આ પંક્તિ ક્યા ખંડકાવ્યની છે ?
જવાબ : (D) ચક્રવાક મિથુન
- (A) ઉપાલંભ (B) ઉપહાર (C) ઉપકાર (D) ચક્રવાક મિથુન
- (૨૧) યુધિષ્ઠિરને ધૂત રમવાનું આમંત્રણ ક્યા ખંડકાવ્યમાં અપાયું છે ? જવાબ : (A) અતિજ્ઞાન
(A) અતિજ્ઞાન (B) વસંતવિજય (C) રમા (D) ચક્રવાક મિથુન
- (૨૨) કાન્ત કૃત 'સાગર અને શશી' ઉર્મિકાવ્યમાં કયો છંદ વપરાયો છે ? જવાબ : (B) ઝૂલણા
(A) અનુષ્ટુપ (B) ઝૂલણા (C) હરિગીત (D) વસંતતિલકા
- (૨૩) કાન્ત કૃત - નીચેની કઈ રચનામાં રાષ્ટ્રપ્રેમ આલોખાયો છે ? જવાબ : (C) હિન્દમાતાને સંબોધન
(A) અંતિમ પ્રાર્થના (B) ઉપકાર (C) હિન્દમાતાને સંબોધન (D) રમા
- (૨૪) કાન્તના એકમાત્ર કાવ્યસંગ્રહનું નામ શું છે ? જવાબ : (D) પૂર્વાલાપ
(A) કેકારવ (B) સ્નેહશંકા (C) ભણકાર (D) પૂર્વાલાપ
- (૨૫) રવીન્દ્રનાથ ટાગોરની કઈ કૃતિને કાન્તે ગુજરાતીમાં અનુવાદિત કરી છે ? જવાબ : (A) ગીતાંજલિ
(A) ગીતાંજલિ (B) ગોરા (C) ઘરે બાહિરે (D) નૌકા ડૂબી
- (૨૬) કાન્ત ગુજરાતી કવિતા ક્ષેત્રે કયુ નવું સ્વરૂપ લાવે છે ? જવાબ : (B) ખંડકાવ્ય
(A) સોનેટ (B) ખંડકાવ્ય (C) ગઝલ (D) હાઈકુ
- (૨૭) અભ્યાસનિયત કૃતિ 'કાન્તનાં કાવ્યો'નું સંપાદન કોણે કર્યું છે ? જવાબ : (C) વિનોદ અધ્વર્યુ
(A) સતીશ વ્યાસ (B) ચિનુ મોદી (C) વિનોદ અધ્વર્યુ (D) વિનોદ ભટ્ટ
- (૨૮) ચંદ્રમા અને સાગરના અપાર સૌન્દર્યનું આલોખન ક્યા ઉર્મિકાવ્યમાં થયું છે ? જવાબ : (D) સાગર અને શશી
(A) વસંત પ્રાર્થના (B) મારી કિસ્તી (C) રાજહંસને સંબોધન (D) સાગર અને શશી
- (૨૯) પાંડુએ વાનપ્રસ્થધર્મનો સ્વીકાર કેમ કર્યો હતો ? જવાબ : (A) શ્રાપના ભયથી
(A) શ્રાપના ભયથી (B) વૈરાગ જાગવાથી (C) મોક્ષ મેળવવા (D) રાણી સાથે અણબનાવ થતાં
- (૩૦) નહિ નાથ નહિ નાથ ન જાણો કે સવાર...' આ નકાર સૂચક પંક્તિ ક્યા ખંડકાવ્યની છે ? જવાબ : (B) વસંતવિજય
(A) રમા (B) વસંતવિજય (C) અતિજ્ઞાન (D) દેવયાની
- (૩૧) નીચેના ક્યા કાવ્યમાં આત્મલક્ષીતાનો ભાવ જોવા મળે છે ? જવાબ : (C) આપણી રાત
(A) સખીને આમંત્રણ (B) ચંદાને સંબોધન (C) આપણી રાત (D) સખીને પત્ર
- (૩૨) મણીશંકર ભટ્ટ 'કાન્ત' ના પિતાનું નામ શું હતું ? જવાબ : (D) રત્નજી
(A) ન્હાનાલાલ (B) સુરસિંહ (C) વિરેશ્વર (D) રત્નજી
- (૩૩) કાન્તના ખંડકાવ્યોના પાત્રો કોની સામે હારી જતાં જોઈ શકાય છે ? જવાબ : (A) નિયતિ
(A) નિયતિ (B) દુશ્મન (C) પરિવાર (D) જ્ઞાતિ
- (૩૪) કાન્ત કૃત 'દેવયાની' કાવ્યનો મુખ્ય રસ કયો છે ? જવાબ : (B) શૃંગાર રસ
(A) કરુણ રસ (B) શૃંગાર રસ (C) હાસ્યરસ (D) વીર રસ
- (૩૫) કાન્તના ક્યા ઉર્મિકાવ્યમાં ચંદ્રોદયનું આહ્વાદક વર્ણન થયેલું જોઈ શકાય છે ? જવાબ : (C) સાગર અને શશી
(A) વસંતવિજય (B) સ્નેહશંકા (C) સાગર અને શશી (D) રમા
- (૩૬) 'આપણી રાત' કાવ્ય કોણે ઉદ્દેશીને લખાયું છે ? જવાબ : (D) પ્રથમ પત્ની
(A) બહેન (B) પ્રિયતમા (C) સાસુ (D) પ્રથમ પત્ની
- (૩૭) પ્રભાશંકર અને હરીલાલ જેવા બાળમિત્રો સાથે કાન્ત ક્યા સાથે કોલેજ કરતા હતા ? જવાબ : (A) મુંબઈ
(A) મુંબઈ (B) લાહોર (C) કલકત્તા (D) મદ્રાસ
- (૩૮) કાન્તના જીવનને અસ્તવ્યસ્ત કરનારી ઘટના કઈ છે ? જવાબ : (B) ધર્મપરિવર્તન
(A) માતાનું અવસાન (B) ધર્મપરિવર્તન (C) પત્નીનું મૃત્યુ (D) મિત્રવિરહ

- (૩૯) 'રમા' કાવ્યનો આરંભ કઈ ઋતુના વર્ણનથી થાય છે ? જવાબ : (C) વર્ષા
 (A) હેમંત (B) શરદ (C) વર્ષા (D) વસંત
- (૪૦) વડોદરા નિવાસ દરમ્યાન કાન્તે શાનું સર્જન કર્યું હતું ? જવાબ : (D) શિક્ષણનો ઇતિહાસ
 (A) સાગર અને શશી (B) ખંડકાવ્યો (C) પૂર્વાલાપ (D) શિક્ષણનો ઇતિહાસ
- (૪૧) 'સૌંદર્ય શું ? જગત શું ? તપ એ જ સાથી'... આ પંક્તિ કોણ ઉચ્ચારે છે ? જવાબ : (A) પાંડુ
 (A) પાંડુ (B) સહદેવ (C) માદ્રી (D) દ્રૌપદી
- (૪૨) નીચેનામાંથી કયું નાટક કાન્ત દ્વારા લખાયેલ છે ? જવાબ : (B) રોમન સ્વરાજ
 (A) રાઈનો પર્વત (B) રોમન સ્વરાજ (C) મિથ્યાભિમાન (D) અંગુલીમાલ
- (૪૩) શીખ ધર્મના ગુરુને કેન્દ્રમાં રાખીને કાન્તે કયું નાટક આપ્યું છે ? જવાબ : (C) ગુરૂ ગોવિંદસિંહ
 (A) સંત કબીર (B) જ્ઞાનેશ્વર (C) ગુરૂ ગોવિંદસિંહ (D) રણજિતસિંહ
- (૪૪) મણિલાલ ન. દિવેદીના ક્યા ગ્રંથનું કાન્તે અવલોકન કર્યું છે ? જવાબ : (D) સિધ્ધાંતસાર
 (A) કાન્તા (B) પ્રેમજીવન (C) નારી પ્રતિષ્ઠા (D) સિધ્ધાંતસાર
- (૪૫) કાન્તનું મૃત્યુ કઈ રીતે થયું હતું ? જવાબ : (A) ટ્રેનમાં
 (A) ટ્રેનમાં (B) સ્ટીમરમાં (C) ઘરમાં (D) ઘોડાગાડીમાં
- (૪૬) કાન્ત ક્યા યુગના સર્જક છે એમ કહી શકાય ? જવાબ : (B) પંડિતયુગ/સાક્ષરયુગ
 (A) સુધારકયુગ (B) પંડિતયુગ/સાક્ષરયુગ (C) ગાંધીયુગ (D) અનુગાંધીયુગ
- (૪૭) 'રોહિણી પતિના ભાલે રશ્મીઓ રમતા હતા' - પંક્તિમાં કયો અલંકાર છે ? જવાબ : (C) રૂપક
 (A) અનન્વય (B) ઉત્પ્રેક્ષા (C) રૂપક (D) ઉપમા
- (૪૮) કાન્તનું કયું જાણીતું ખંડકાવ્ય લોકકથા પાર આધારિત છે એમ કહી શકાય ? જવાબ : (D) ચક્રવાક મિથુન
 (A) રમા (B) અતિજ્ઞાન (C) દેવયાની (D) ચક્રવાક મિથુન
- (૪૯) કાન્તના ક્યા પ્રકારના કાવ્યોમાં નાટ્યાત્મક છટાઓ જોવા મળે છે ? જવાબ : (A) ખંડકાવ્યો
 (A) ખંડકાવ્યો (B) મિત્રપ્રેમના કાવ્યો (C) પ્રકૃતિ કાવ્યો (D) ઊર્મિકાવ્યો
- (૫૦) નીચેનામાંથી કયું કાવ્ય કાન્તના મિત્રપ્રેમને વ્યક્ત કરે છે ? જવાબ : (B) ઉપહાર
 (A) સ્નેહશંકા (B) ઉપહાર (C) મહુવા (D) દેવયાની

ડૉ. ગણપત સોઢા

સી.એન. આર્ટસ એન્ડ બી.ડી. કોમર્સ કોલેજ ,કડી